

ELS GOIGS DE LA CIUTAT D'INCA

Santiago Cortès i Forteza

Historiador i arxiver
ximbelli@hotmail.com

Paraules clau: goigs, Inca, Maria, Crist, sants.

Resum. *Els goigs són composicions poètiques dedicades a la Mare de Déu, a Jesucrist, a la Trinitat o a algun sant, destinats sobretot a cantar-se a llurs festes. També n'hi ha de profans. La seva antiguitat es remunta al segle XIII, d'ells ja ens parla el nostre benaurat Ramon Llull. A Inca en coneixem 28, amb moltes edicions, més de 50.*

Actualment sols se'n canten uns pocs, cosa que és de lamentar, ja que els goigs són un patrimoni literari i musical del poble que cal conservar i emprar, i que han estat arraconats per moltes cançonetes de dubtós gust artístic i mancades de sentit teològic, que semblen més fruit del pietisme que de la pietat popular.

Keywords: Goigs, Inca, Mother Mary, Christ, saints.

Abstract. *The Goigs are poetic compositions in honor of Mother Mary, Jesus Christ, the trinity or some of the saints, that are sang at the festivity of the saint. There's also secular Goigs. They are from the XIII century and Ramon Llull made coments about them in some of his work.*

In Inca we have 28 of them, with different editions, over 50.

Nowadays only a few of them are sang, a pity, because the Goigs are a piece of literary and musical heritage thats worth keeping and using.

1. INTRODUCCIÓ

Els goigs són un tipus de poema religiós dedicat a la Verge, a la Santíssima Trinitat, a Jesús, a un sant –i fins i tot n'hi ha de profans–, en el qual s'evocuen episodis de la seva vida o de la seva intercessió i, d'una manera especial, el poble prega i li demana la seva protecció, o simplement és una lloança. El goig sol estar vinculat a un lloc a una imatge de culte determi-

nada, i de la qual pot ser l'himne oficial. Quant als goigs profans, són una lloança d'alguna persona, institució, actuació, fins i tot n'hi ha de burlescs. Així, per exemple hi ha goigs al Futbol Club Barcelona, als Blavets de Lluc, a la mandra, als bons llibres, a la Llibreria Jovellanos, a les rates, i a Inca en tenim de dedicats als siurells.

Els goigs més antics, d'origen medieval, se centren exclusivament a lloar la Verge i comenten els motius de satisfacció que ella va tenir en vida: l'anunciació, la concepció, el naixement de Crist, l'adoració dels màgics, l'anunci de resurrecció, l'ascensió i d'altres. El nostre beat Ramon Llull en el llibre *Doctrina pueril* té un capítol titulat "Dels VII Goygs de Nostra Dona Santa Maria", i també en el llibre *Benedicta tu* parla del primer goig de Nostra Dona Santa Maria.

Els pobles de Catalunya, València, Provença, Aquitània, Llenguadoc, Sardenya, Andorra i Balears, en definitiva tots els Països Catalans o d'influència catalana, foren els primers que, a l'edat mitjana, començaren a escriure aquestes lloances marianes en l'idioma vernacle, el català, i no en llatí com s'escriuien habitualment arreu d'Europa.

L'arrel filològica de *goig* ve de la paraula llatina *gaudia*, terme que respon a la forma de salutació *Ave, Salve o Gaude*, que és la paraula amb la qual l'arcàngel Gabriel es dirigeix a Maria quan l'anunciació i que constitueix, de fet, el primer dels goigs. Per això el patró dels gogistes, estudiosos i col·leccionistes de goigs és l'arcàngel sant Gabriel.

Els goigs com a gènere poètic consten d'un *respòs*, que conté un *refrany* de dos versos, un número indefinit d'estrofes (generalment entre 7 i 12), i una *Tornada* final, que inclou el *Refrany*. Els versos són generalment heptasíl·labs, i d'altres combinen heptasíl·labs amb biocs (tri o tetrasíl·labs).

Quant a la música, hi ha hagut autors que han atribuït al trobador Guiu de Folquet (segle XII) l'autoria de la primera composició en llengua vulgar poètica que glossa el tema dels set goigs, que va convertir la seva obra en cançó, a la qual ell mateix va aplicar una tonada. No obstant això, trobam que els goigs es cantaven ja amb música que deriva de la himnòdia sacra; hi ha la teoria que hi havia set melodies i que els goigs es cantaven en una d'aquestes set melodies.

Les dades musicals més antigues que trobam presenten els goigs com una cançó i una dansa alhora, i així ho veim en el *Llibre Vermell de Montserrat*, que ens diu que es fa en un ball rodó.

Els goigs, melòdicament considerats, tenen les característiques pròpies de la cançó popular. Tant de les lletres com de la melodia desconeixem fins al segle XX l'autoria, tot i que són atribuïts a sant Vicenç Ferrer els *Goigs a la Mare de Déu del Roser*.

Generalment les cançons –com ja he dit, d'autor desconegut i conservades per tradició oral, que ha rodat de boca en boca del poble, que les ha fetes vibrar i viure– es componen d'un nombre de posades metrificades i tallades amb un mateix patró, gairebé seguides d'una tornada o cobla que es repeteix darrere de cada esparsa; d'aquesta manera amb una melodia, relativament curta en relació amb l'extensió de la cançó, pot cantar-se una composició tan extensa com es vulgui, ja que a cada nova posada es repeteix la mateixa frase musical, que es canta tantes vegades com estrofes integren la cançó. Com a cançó popular es canten a una sola veu, però ja en el segle XIX en trobam de composts en polifonia.

Les melodies dels goigs tenen una graciosa particularitat que no és comuna a les tonades populars; això és que, tot i que es mouen dins un tema musical molt breu i i que s'han de repetir moltes vegades unes mateixes notes, el cant no es fa pesat ni ingrat a les orelles i, amb una gran reducció d'elements, sap assolir una solemnitat i una reverència veritablement captivadores de l'esperit i, a més, elevadores. Aquest mateix cas en música no popular la fa pesada, monòtona i agra de sentir. Segons el *Llibre Vermell de Montserrat*, els goigs també es ballaven en ball redó, tot esdevenint un ball litúrgic com els Cossiers.

Quant a la reproducció, són impresos en làmines a una sola cara, amb un gravat al·legòric que encapçala la dedicatòria, amb una orla i alguns elements ornamentals, i les estrofes són distribuïdes a dues o tres columnes; a peu de plana, hi sol aparèixer l'oració de la missa del sant amb l'antífona i el responsori corresponent. Moltes vegades es troba el nom del vicari general que ha autoritzat la seva publicació i el peu d'impremta, la qual cosa facilita bastant la seva datació. També hi ha goigs que fan constar les indulgències que concedeixen alguns bisbes a les devotes persones que els resin o els cantin. A partir del segle XX s'imprimeixen, generalment, a dues cares, i fins i tot a quatre, ja que hi ha la música i una nota històrica.

Aquestes làmines es repartien a les festes, i també a tots aquells que donaven a l'almoïner, que, amb una capelleta, passava per les cases a recollir almoïnes per al sosteniment del culte o de l'ermita del titular dels goigs. Per això no és estrany trobar que moltes vegades, en lloc de posar a qui van dedicats els goigs, posi aquells a qui va dirigida la làmina impresa: *Confreres*,

y confreresas de santa Maria la Major o Lo imatge de la Mare de Déu del Carme de la Vila d'Inca. La gent moltes vegades aferrava aquestes làmines a alguna porta, a la tapa d'alguna caixa o les penjava a la paret. També aquestes làmines es depositaven als peus de les persones difuntes devotes.

L'eximi poeta mallorquí i mestre en gai saber Marià Aguiló i Fuster, bibliotecari que fou de la Universitat de Barcelona, feu reeditar el 1883 les molt antigues Cobles del Psalteri o Roser de la intemerada Verge Maria, que en aquella data publicà en la seva obra cabdal de literatura antiga i poesia popular religiosa i vulgar: *Cançoner de les obretes en nostra llengua materna més divulgada durant los sigles XIV, XV é XVI.* El mestre i pulcre escriptor de reconeguda competència en aquest ram encapçala l'obra amb aquestes paraules:

Los pobles que formaren la nacionalitat catalanasrvan en llurs festes majors la costum de canatr en llengua maternals cobles dels sants Patrons, ecó llunyà en moltes viles del entremès o representació ab que s'hi colien en l'edat mitjana. Tant s'arrela eixa usança, que no sabentse en altres parts, ja'n sembla un dels distintius dels habitants de nostres antichs reialmes, que sens esmentarho guarden el llegat poetich que'ls darrers trobadors feren a la patria en testimoni de sa fé. Goigs s'intitulan aquets castichs y s'estampan d'els primers temps de nostres emprentes en fulles soltes baix l'imatge del Sant y en sa diada s'empandeixen al portal de l'esglesia. Arreplegant-ne los que en vells manuscrits romanen, les raríssimes edicions antigues que'n surten, y lo que vuy encara 's troban en les parròquies, santuaris y capelles del territori, componen ajustats una voluminosa hymnodia popular mereixedora d'estudi. Qui estima sa terra no fulletjarà sens profit aquest repertori de poesia, que comença en lo bressol del catalanesch y abraça d'afrau en afrau y quasi d'any en any la vida del nostre llenguatge: l'arqueologia y 'l gravat, l'història y la geografia, la música y la tradició, trobaran prou qu'espigolarhi.

1.1. Els goigs a inca

A Inca hi ha una quantitat més que considerable de goigs, alguns d'ells es remunten al s. XVIII i fins i tot n'hi ha un, el de sant Sebastià, no editat, escrit a mà i aferrat a una tauleta, que possiblement sigui anterior, del s. XVII. De santa Maria la Major, n'hi ha tres amb vuit edicions, la primera del segle XVI-II, entre els anys 1729 a 1752; de la Mare de Déu dels Àngels tres amb cinc edicions, el més antic de 1761; de la Mare de Déu del Carme, un, del segle XVIII, entre els anys 1740 i 1792, i editat una vegada; de santa Maria Assumpta, un amb dues edicions; del Sant Crist d'Inca, un amb onze edicions; del Sant Crist del Perdó, un amb una edició; de sant Josep, un amb dues edicions; a sant Abdon i sant Senén, dos amb quatre edicions; de santa Bàrbara, un amb

una edició; de sant Blai, dos amb tres edicions; de santa Cecília, un amb una edició; de sant Domingo, un amb una edició; de santa Maria Magdalena, un amb dues edicions; de sant Pere, un amb una edició; de sant Sebastià, dos, un sense editar, amb una edició; de sant Francesc Javier, un editat al revers d'un programa d'un tridu en honor d'aquest sant; de santa Paula, un amb una edició; de la venerable sor Clara Andreu, tres amb cinc edicions; de Nostra Senyora de l'Esperança de Ximbellí, sense imprimir i un de profà dedicat al siurell amb una edició.

En total sumen 26 goigs, amb 52 edicions, de 22 dels quals es coneix l'autoria i en el cas de 6 l'autor resta a l'anonimat. Entre els autors destaquen Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell, inquer i canonge de la Seu de Mallorca, i mestre Miquel Duran. També és de notar que n'hi ha un de Mn. Vicenç Batle, un goig que havia passat desapercbut, tot i que *don* Vicenç era un finíssim poeta, però que mai va donar importància a la seva obra. També és important ressenyar els distints autors tant de la lletra com de la música, sense deixar els de les il·lustracions i els de les notes històriques que es troben especificats al catàleg. Sols voldria fer fixar que la música dels *Goigs de Maria Assumpta* és composició del mestre Jaume Albertí Ferrer, encara que sempre va dir que ell no era compositor; no obstant això, aquí tenim aquesta bella peça.

Mestre Miquel Duran va editar la col·lecció "CA-NOSTRA", i actualment hi ha la col·lecció "XIMBELLÍ", dirigida per Santiago Cortès i Forteza.

Hi ha hagut famílies que, en el recordatori de la primera comunió dels seus fills, han reproduït algun dels goigs inquers.

2. CATÀLEG

SANTA MARIA LA MAJOR

- *Confreres, y confrerasas de santa Maria la Major de la vila de Incha.*

"De vos alcança favors..."

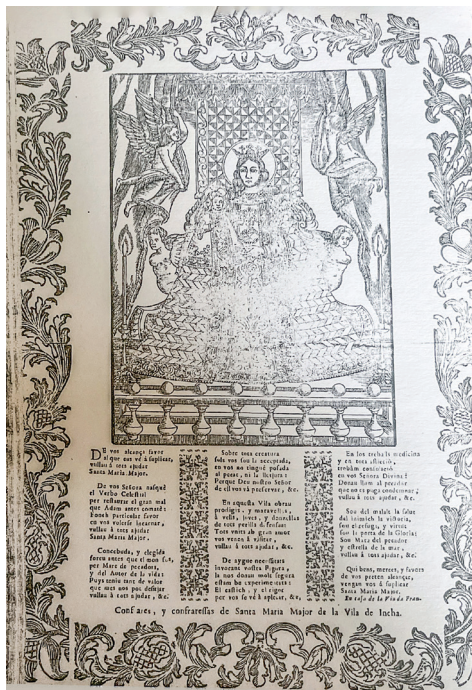
En casa de la viuda de Frau. Gran format, s. XVIII.

- *Goys de santa Maria la Major que se venera en la Iglesia parroquial de Inca.*

"De vos alcança favor..."

Imprenta Trias.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs a l'*Aplec de goigs de la ciutat d'Inca*, 1980.

GOIGS A SANTA MARIA LA MAJOR
 QUE ES VENERA A LA SEVA PARRÒQUIA D'INCA (MALLORCA)

Puix tot Inca en vós espera,
 en el goig i en el dolor,
 empara la gent insegura,
 santa Maria Major.

Falsa falba lluminosa
 d'aquell Regne vengu del mar
 i al cor de TÍLL, anemosa,
 establereu nostra llar:
 Malhora sou la primera
 de FÀlqueria major:
 governau la gent insegura,
 santa Maria Major.

Dins peu que llum expandia
 la llengua en la trobat;
 d'uns remans senyora
 amb un titol ben notrat:
 vostra imatge confidencera
 temps nou i tradició
 gignera la gent insegura,
 santa Maria Major.

Lletres: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: P. Antoni Martorell i Miralles, T.O.R.

Nostra Dona confidenciosa
 de fides i Dignos Bo,
 d'ua l'ira més estrada
 que ofereix el ver tresor
 d'anar via i la llumera
 que se moue el llaguer:
 infanava la gent insegura,
 santa Maria Major.

A ciutat que deia tan vostra
 dau empena maternal;
 si amb la feina p'ou demostrea
 un enginy industrial,
 signifi vós minisiera
 de la fe i la p'romissió!
 Exultau la gent insegura,
 santa Maria Major.

A la pàtria verdadera,
 migraut boires i honor,
 combla la gent insegura,
 santa Maria Major.

En la possessió del Senyor, en la seva herencia.

PRECIUM

Déu, Pare de bondat, que heu volgut que la Mare del vostre Fill fos també Mare del poble cristià,
 escoltau els títols d'Inca que soueu la glòria major en el precepte maternal de Santa Maria ambvolentia la
 clauat present de la terra, arribem a la Patria i al Regne de Cristí, que amb vós-viu i regna pau regna dels
 segles. N. Amen.

1.º edició: maig de 1987

Goigs de santa Maria la Major que se venera en la Iglesia parroquial d'Inca.

"De vos alcanza favor..."

Imprenta de Guasp.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs en l'Aplec de goigs de la ciutat d'Inca, 1980.

- Goigs de santa Maria la Major excelsa titular de l'Església parroquial d'Inca.

"En mig de l'illa daurada..."

Lletra de M. Duran. Música de Rossend Massaguer.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs a l'Aplec de goigs de la ciutat d'Inca, 1980.

"Obradors de Ca-Nostra", núm. 2.

- Goigs a santa Maria la Major que es venera a la seva parròquia d'Inca.

"Puix tot Inca en vós espera..."

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: P. Antoni Martorell i Miralles, TOR. Dibuix: Joan Maimó i Vadell. Nota històrica: Pere-Joan Llabrés i Martorell, canonge de la Seu de Mallorca.

Edició commemorativa del XXII aniversari de la coronació pontifícia de santa Maria la Major.

Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 94.

Impr. Pizà – Palma, 1989.

MARE DE DÉU DELS ÀNGELS

- *Dedicatoria que hace un devoto a Nuestra Señora de los Ángeles, que se venera en la Iglesia de San Francisco de Inca.*

“El veinte y nueve de mayo...”

En castellà.

Impr. de Villalonga.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs a l'*Aplec de goigs de la ciutat d'Inca*, 1980.

- *Confreres, y confrases de nostra Señora dels Angels, per tots los seus devots, y benefactors, de la Vila de Inca.*

“Dels Angels Reyna, y Señora,...”

En casa de Pere Antoni Guasp viu junt el Forn den Frau. Gran format.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs al II l'*Aplec de goigs de la ciutat d'Inca*, 2023.

- *Goigs mallorquins a la Mare de Déu dels Àngels.*

“Puix l'angèlica harmonia...”

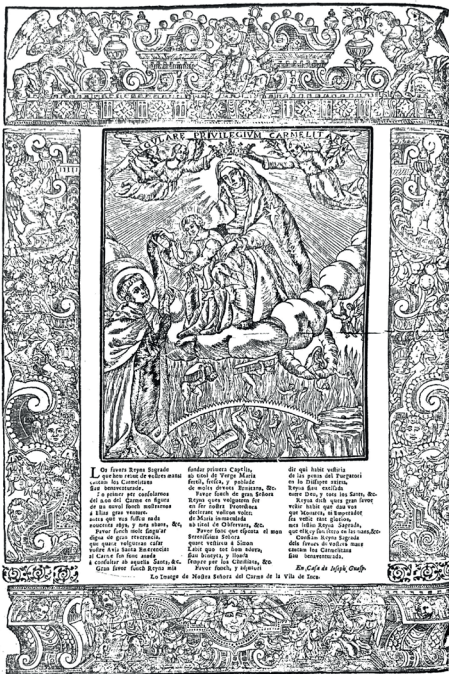
Aquests *Goigs* foren escrits a Assís, dins la basílica de Santa Maria dels Àngels de la Porciúncula dia 1 de gener de 1996, per Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell, tot commemorant el natalici, 17 agost, i bateig, 1 d'octubre 1995, a l'església de Sant Francesc d'Inca de la nina Àngela Beltran Cortès.

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell, canonge. Música: fra Francesc Batlle i Pons, TOR. Dibuix: Joaquim Cortès i Fuster, i Antoni Juan i Cortès. Nota històrica: Pere-Joan Llabrés i Martorell.

Edició commemorativa de la primera comunió de la nina Àngela Beltran Cortès, Inca 5, VI, 2004.

Col·lecció "XIMBELLÍ", núm. 23.

Impr. Molinos – Inca.

**Goigs de
a Santa
Assumpta**

Salve, Assumpta Immaculada,
oïra nostra, excelsa model,
del poder de Déu creat,
Sou Mare Verge exaltada
amb nos i canins al cot.

Quand la serpet infernal
finsament Era sangonyant
i Adam amb ella morjava
el fruit del pecat mortal,
Déu amercia a Luzbel
amb la Dónia Immaculada.

Sou Mare...
Del Pare etren es l'Ullgí
qui nois en pols eixam;
Vós li dau la sang humana
i el Paraisí fesset;
Els cims brollen bet i mel
la terra als focuadats.

Sou Mare...
Digneta de l'Assonada
del Senyor, quada Maria,
per dretar el fill i guie
vostre humilitat de l'arrel
de l'Engellita que ha fundada

Sou Mare...
Separada de l'Amat
vialuere amb freqüencia
aqueta lloc que avies presència
havia Ell sanificat.
Amb quin cor, bella Noçnet,
beata sa dolça pejalat

Sou Mare...
Diu un àngel que el Senyor
vostre pregaria ha cida,
que la tenora ha furdada
en l'ora, goig i vera amor,
Vostre, Coloma sense foll
Vostre, veres coronat

Sou Mare...
Els Apòstols existits
perida sa Mare volguda,
plós, nestra i ajuda,
contada de l'assumpta
per seguir l'obra de zel
austang de Déu segurada.

Sou Mare...
V. Exaltato est sancta Dei Genitrix
OREMUS.—Famulorum tuorum, quatenus Domine, delicta ignoscas: ut qui tibi placere de cœlis
nostris nos volumus: Genitricis Fœdus est Domini Nostris intercessionis saltem. Qui tecum vivis et regnas
in spiritus sanctus. Amen.

Amb l'Il·lustració epistolarial i del Jure del Certamen Melit.
L'Esca. i Edn. S. Baix de Mallorca ha consentit tota d'edició, de qui veu a veure, agron. 1910.

1910 — Obradors de Ca-Nostra — N.º 5 — Segona edició.

MARE DE DÉU DEL CARMEL

- Lo imatge de nostra Señora del Carme de la Vila d'Inca.

“Los favors Reyna Sagrada...”

En casa de Joseph Guasp. Gran format.

SANTA MARIA ASSUMPTA

- Goigs de lloança a santa Maria Assumpta gloriosa.

“Salve, Assumpta Immaculada...”

Lletra de Miquel Duran Saurina. Música de Jaume Albertí Ferrer.

Any 1950 - "Obradors de Ca-Nostra", núm. 5.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs al II Aplec de goigs de la ciutat d'Inca, 2023.

SANT CRIST

- Goigs de la devota figura de Chisto crucificat qui se venera a la parròquia de la vila de Inca.

“Del Sant Chisto la Figura...”

Imprenta de Bonaventura Villalonga.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs al II Aplec de goigs de la ciutat d'Inca, 2023.

- *Gois de la devota figura de Cristo crucificat, qui se venera en la parròquia de la vila de Inca.*

“Del sant Cristo la figura...”

Imprenta de Villalonga.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs al II *Aplec de goigs de la ciutat d’Inca*, 2023.

- *Goigs de la devota figura de Cristo crucificat que se venera en la parroquial Iglesia de la vila de Inca.*

“Del Sant Cristo la figura...”

Imprenta de Villalonga.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs al II *Aplec de goigs de la ciutat d’Inca*, 2023.

- *Gois de la devota figura de Cristo Crucificat, que se venera en la parroquial Iglesia de la vila de Inca.*

“Del Sant Cristo la figura...”

Imprenta de Villalonga.

- *Goigs de la devota figura del Sant Crist crucificat que se venera en la parroquial església d’Inca.*

“Del Sant Cristo la figura...”

Melodia popular.

"Obradors de Ca-Nostra", núm. 1.

- *Goigs de la devota figura del sant Crist crucificat que se venera en la parroquial església d’Inca.*

“Del Sant Cristo la figura...”

Melodia popular.

Durán - Inca.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs a l’*Aplec de goigs de la ciutat d’Inca*, 1980.

- *Goigs de la devota figura del sant Crist crucificat que es venera a la parròquia de santa Maria la Major de la Ciutat d'Inca.*

“Del sant Cristo la figura...”

En festejar les seves noces d'or, els esposos Joaquim Cortès i Joana M. Forteza fan ofrena al Sant Crist d'aquesta nova edició dels antics *Goigs*.

Text de 1811 revisat d'acord amb la normativa de la nostra llengua literària per Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música antiga. Dibuix: Dom. Oriol M. Diví i Coll, monjo de Montserrat.

Col·lecció "XIMBELLÍ", núm. 7.

Impremta Molinos – Inca, maig 1995.

- *Coples al sant Crist del perdó i de la bona mort que es venera a la parròquia de Crist Rei de la Ciutat d'Inca.*

“Oh Jesús, Vos qui patíreu...”

Lletra i música: Mn. Rafel Cladera i Ramis. Gravat antic anònim. Dibuix de la parròquia: Joaquim Cortès i Fuster. Nota històrica: Gabriel Pieras Salom.

Edició commemorativa del XXV aniversari de l'erecció de la parròquia de Crist Rei de la ciutat d'Inca (1959-1984).

Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 61.

Impr. Pizà – Palma, 1984.

SANT JOSEP

- *Alabances als gloriosos Dolors y Goigs del Patriarca sant Josep espòs virginal de Maria SMA.*

“Oh Sant Espòs de Maria...”

Lletra: Miquel Duran Saurina. Música: Rnt. P. E. (Esteva) Cloquell, TOR. Dibuix: Antoni Giménez. Edició dels Amics dels Goigs BARCELONA, 1948.

"Obradors de Ca-nostre", Inca.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs al II *Aplec de goigs de la ciutat d'Inca*, 2023

SANT ABDON I SANT SENÉN

- *Als gloriosos patrons de la Ciutat d'Inca SS. Abdon i Sennen Martirs de Jesucrist*

“Sentinel·les avançades...”

LA VEU D'INCA. Any III, Inca 28 de juliol de 1917, núm. 133.

**GOIGS EN LLOANÇA DELS GLORIOSOS
MÀRTIRS SANT ABDON I SANT SENÉN**
Patrons de la ciutat d'Inca (Mallorca)

Amb perfum de prometença
Inca esclata al cel les mans:
*Beneix-mos, màrtirs sants,
amb la vostra pau immensa!*

Flore de Fèrrix, nissaga
d'invercibles cavallers,
flam d'amor que veig l'obaga,
de la te capdavantier!
Sentiu goig i complença
fent el bé sense descaus...
*Beneix-mos, màrtirs sants,
amb la vostra pau immensa!*

Allargava la mà uniga
deu i el fust infuit,
l'esperança que se abrega
després un fruit infinit.
Cap tindrà no us pot convèncer
de deixar el curs d'abans...
*Beneix-mos, màrtirs sants,
amb la vostra pau immensa!*

Deci un porta fins a Roma
exhibim: veu la en trofeu.
Com regala ja l'arreu
de la fe pel Coliseu:
sense un dubte, en ferm avanç...
*Beneix-mos, màrtirs sants,
amb la vostra pau immensa!*

Quan patia burla i espòli
-jo, d'un poble decadent-
no li ha espantat que se agomboli
ni deliri més ardent.
El barret, l'olla, l'afers
un farar més radiant...
*Beneix-mos, màrtirs sants,
amb la vostra pau immensa!*

Un condemnen a les feres
i el lleó ve alç puanyer,
l'ós recula, i barrotes
mullades l'atac:
I una espasa d'odi, intensa,
un cocera sobrer...
*Beneix-mos, màrtirs sants,
amb la vostra pau immensa!*
Pategi, cessa marta!

PREGIEM
Oh Déu que heu concedit als vostres sants Abdon i Senén
abundància de gràcies per arribar a una glòria tan gran, concedeix
als vostres servents que perdona els seus pecats, pels
mèrits i pregàries dels vostres sants signis aliberats de tota
adversitat. Per Crist Senyor nostre. *R. Amen.*

VI. Pregau per nosaltres, sant Abdon i sant Senén.
R. Perquè siguem dignes de les promeses de Crist.

Text: Joan Roig i Montserrat, Pvre. Melodia: Mons. Valentí Miserachs, pvre.
Xilografies: P. Oriol M. Diví, osv.

Col·lecció "XIMBELLÍ" (Mallorca) nº 13
Recordança de les noces d'argent sacerdotals de Mn Santiago Cortès i Forteza 25-VII-1973 - 25-VII-1988

- Goigs d'Alabança als invictes patrons d'Inca Sants Abdon i Sennen màrtirs de Jesucrist.

"Sentinel·les avançades..."

Lletra: Miquel Duran Saurina. Música: Mn. Bernat Salas Seguí.

Any 1951 - "Obradors de Ca-Nostra", núm. 6 - segona edició.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs a l'Aplec de goigs de la ciutat d'Inca, 1980.

- Goigs en lloança dels gloriosos màrtirs sant Abdon i sant Senén patrons de la ciutat d'Inca (Mallorca).

"Amb perfum de prometença..."

Recordança de les noces d'argent sacerdotals de Mn. Santiago Cortès i Forteza, 25-VII-1973 - 25-1998.

Text: Joan Roig i Montserrat, pvre. Melodia: Mons. Valentí Miserachs, pvre. Xilografies: P. Oriol Maria Diví, osv. Nota històrica: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell, pvre. canonge de la Seu de Mallorca.

Col·lecció "XIMBELLÍ", núm. 13.

Impremta Molinos - Inca, 1998.

SANTA BÀRBARA

- Goigs a santa Bàrbara venerada a l'església de santa Magdalena del Puig d'Inca.

"Des del puig d'Inca, amorosa..."

Lletra: Pere-Joan Llabrés i Martorell, pvre. Música: P. Pere Llabrés i Ferrer, TOR. Dibuix: Emili Colom i Comerma. Nota històrica: Pere-Joan Llabrés i Martorell, canonge.

Col·lecció "XIMBELLÍ", núm. 5.

Impr. Molinos - Inca, 1994.

SANT BLAI

- *Gois a san Blay de la vila de Inca.*

“Ab respecte y humildat...”

Impr. de J. Villalonga.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs a l'*Aplec de goigs de la ciutat d'Inca*, 1980.

- *Goigs a sant Blai i sant Gil antics patrons dels conradors d'Inca.*

“Advocats molt poderosos...”

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: P. Antoni Martorell i Miralles, TOR. Dibuixos: Cristina Martí i Robledo. Nota històrica: Pere-Joan Llabrés i Martorell, canonge.

Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 137.

Impr. Pizà - Palma, 1995.

SANTA CECÍLIA

- *Goigs a santa Cecília que li canta la banda de Música d'Inca.*

“Puix als músics feis de guia...”

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: Miquel Genestra i Alomar, i Sebastià Llabrés i Munar. Dibuix: Sebastià Llabrés i Munar. Nota històrica: Santiago Cortès i Forteza, pvre.

Col·lecció "XIMBELLÍ", núm. 1.

Impr. Molinos, 1991.

SANT DOMINGO

- *Goigs a sant Domingo de Guzman que li canten a la seva parròquia de la Ciutat d'Inca.*

“Per tothom que pelegrina...”

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: P. Antoni Martorell i Miralles, TOR. Dibuix: Bartomeu Vallespir i Amengual. Nota històrica: Santiago Cortès i Forteza, pvre.

Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 79.

Impr. Pizà - Palma, 1987.

SANTA MARIA MAGDALENA

- *Goigs a santa Maria Magdalena venerada en el puig d'Inca.*

“Des del Puig d'Inca a balquena...”

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: P. Francesc Batle i Pons, TOR.

Dibuix: Nicolau Casellas i Flaquer. Nota històrica: Pere Fiol i Tornila, pvre.
 Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 107.
 Impr. Pizà – Palma, 1990.

- *Goigs a santa Maria Magdalena venerada en el puig d'Inca.*

“Des del puig d'Inca a balquena...”

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: P. Francesc Batle i Pons.
 Dibuix: Dom. Oriol M. Diví, monjo de Mointserrat
 Edició commemorativa de la restauració de la capella de Sta. Magdalena d'Inca.
 Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 124.
 Impr. Pizà – Palma, 2ª edició.

SANT PERE

- *Goigs de sant Pere Apòstol que es venerat a la parròquia de Sta. Maria la Major d'Inca.*

“Inca, de segles enrere...”

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: P. Francesc Batle i Pons,
 TOR. Dibuix: Oriol M. Diví i Coll, monjo de Montserrat. Nota històrica: Pe-
 re-Joan Llabrés i Martorell, pvre., fill d'Inca, canonge de la Seu de Mallorca.
 Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 111.
 Impr. Pizà – Palma, 1990.

SANT SEBASTIÀ

- *Goys al ínclito màrtir sant Sebastià*

“Martir molt singulá...”

Antics i primitius Goigs no impresos que es troben manuscrits en una taule-
 ta, avui en el Museu de santa Maria la Major d'Inca.

- *Goigs de lloança a sant Sebastià màrtir de Jesucrist que se venera a la ca-
 pelleta del carrer del Cep de la ciutat d'Inca.*

“Ja que el poble vos venera...”

Lletra de Miquel Duran. Música d'autor anònim.
 "Obradors de Ca-Nostra", núm. 3.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs a l'*Aplec de goigs de la ciutat
 d'Inca*, 1980

SANT FRANCESC JAVIER

- *Goigs de sant Francesc Javier.*

“Dins un castell de noblesa...”

Lletra de V. B. (Vicens Batle i Duran, pvre.).

Imprès en el revers d'un programa del Tridu en honor de sant Francesc Javier i santa Tereseta del Nin Jesús.

Tip. M. Durán. Inca.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ i inclòs en el II *Aplec de goigs de la ciutat d'Inca*, 2023.

SANTA PAULA

- *Goigs a llaor de santa Paula que es venera al monestir de sant Bartomeu d'Inca.*

“A la vida falaguera...”

Lletra: Llorenç Moyà i Gilabert de la Portella. Música: Nativitat Torre i Santamaria, CRL. Dibuix: Maria del Carme Salleras i Juan. Nota històrica: Gabriel Pieras i Salom.

Edició commemorativa del 450è aniversari de l'arribada de les monges jerònimes a Inca (1530-1980).

Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 33.

Impr. Pizà - Palma, 1980.

SOR CLARA ANDREU

- *V. Sor Clara Andreu.*

“Per las virtuts celebrada...”

Impr. M. Manùy, Salinas, 16 - València.

- *V. Sor Clara Andreu.*

“Per las virtuts celebrada...”

Impr. Catòlica, Almirante, 3 - València.

Reimprès en facsímil per XIMBELLÍ inclòs en l'*Aplec de goigs de la ciutat d'Inca*, 1980.

- *Goigs a la venerable sor Clara Andreu, monja jerònima del monestir de sant Bartomeu d'Inca.*

“Puix que Inca en vós confia...”

Lletra: Mn. Miquel Bonnín i Forteza. Música: Mn. Antoni Matheu i Mulet. Gravata antic anònim. Nota històrica: Joan Rotger i Mir, i Xavier Sànchez Martínez. Edició commemorativa del 350è aniversari de la mort de sor Clara Andreu (1628-1978).

Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 15.

Impr. Pizà – Palma, 1978.

- *Goigs a la serventa de Déu sor clara Andreu i Malferit, monja jerònima del monestir de sant Bartomeu d'Inca.*

“D'aquest poble que es gloria...”

Lletra: Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell. Música: P. Francesc Batle i Pons, TOR. Gravata antic anònim. Nota històrica: Pere-Joan Llabrés i Martorell, pvre., postulator de la Causa de canonització de sor Clara Andreu.

Edició commemorativa de l'inici de la Causa de canonització (24 de juny de 1984).

Col·lecció "LA SIBIL·LA", núm. 57.

Impr. Pizà – Palma, juny 1984.

PROFANS: EL SIURELL

GOIGS A LLAOR DEL SIURELL,

icona de ceràmica de Mallorca, joguina musical original d'INCA

Neix i creix la fantasia
del més gran al més petit;
*En el moll de l'os dels pobles
sempre brotlla l'Esperit.*

A Mallorca, voltants d'Inca,
el SIURELL va treure el nas:
el xiulet dels terrissaires
pel veïnatge, pels de pas,
pels infants, la juvenalla
i pels grans que s'han pansit:
En el moll...

Dijous bo, les fires d'Inca,
als aplecs i als jorns d'esplai,
romeries i matances...
els xiulets no hi falten mai,
espignets que galantegen
la gatzara i el brogit:
En el moll...

Un bon dia, fent reformes
al convent i a dintre un clot,
en un buit de les arcades
en trobaren un pilot:
varen ser quaranta peeces...
un quimèric requisit:
En el moll...

La troballa ens brinda data
i ens acostia al mil set cents:
el SIURELL, ja xop d'història
ha xiulat als quatre vents.
L'espinguet nascut a casa
no té res d'escarransit:
En el moll...

Lletra: Sebastià Codina Padrós
Vacarisses, 27/12/2022

Són joguines predilectes
dels infants i adolescents,
ens recorden la bellesa
i l'accent dels sers vivents
que amb la traca que els honora
unes dones han brunyit:
En el moll...

Un grapat d'argila ens brinda
la frescor de l'atuell
amb les quatre pinzellades
de blau, groc, verd i vermell
i ha donat a la gent d'Inca
el SIURELL gert i poit.
En el moll...

El SIURELL que xiscla i canta
en les festes culturals,
als mercats, topants i fires
ha llueit desu mil varals
xarrupant l'ambient dels pobles
i els batecs de l'infinit:
En el moll...

El SIURELL fon les fronteres
i a tothom estén la mà
l'espinguet que arreu ressona
refrant en català
amb llampades mallorquines
mira el món de fit a fit:
En el moll...

Neix i creix la fantasia
del més gran al més petit;
*En el moll de l'os dels pobles
sempre brotlla l'Esperit.*

Música: Agustí Pere Aguiló i Bordoy
Ciutat de Mallorca 23/3/2023

PREGUEM

Que l'espignet de falgria, ens deixoni l'ensopiment

Pare Déu, Gràcies per la bellesa que ens envolta per tot arreu. Feu que ens abrandi la xera de les nostres tradicions ancestrals i ens traslluci la cultura autònoma assenyalada pel lleix diví del vostre Amor. Que siguem plàncois ubèrrims que provenint de les arrels de la fe, bressolem el País esbargint arreu la gresca dels nostres Siurells. Amén! Amén!

Col·lecció "XIMBELLÍ" 27.

- *Goigs a llaor del siurell, icona de ceràmica de Mallorca, joguina musical original d'Inca.*

“Neix i creix la fantasia...”

Lletra: Sebastià Codina Padrós Vacarisses 27, 12, 2022. Música: Agustí Pere Aguiló i Bordoy, Ciutat de Mallorca 23, 3, 2023. Nota històrica: Guillem Alexandre Reus i Planells, historiador de l'art.

Col·lecció "XIMBELLÍ", núm. 27.

Serveis gràfics Eugeni – Ciutat de Mallorca, 2023.

GOIGS INÈDITS

-Goigs a Nostra Senyora de l'Esperança de Ximbellí.

“El cor humà mai es cansa...”

Lletra de Llorenç Moyà Gilabert de la Portella.

1980 (no impresos).

ELS GOIGS ANTICS I INÈDITS A SANT SEBASTIÀ

En el Museu Parroquial de la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca hi ha una tauleta, a l'antiga usança, amb un paper aferrat on hi ha un goig manuscrit a sant Sebastià que, donada la seva composició i les diverses característiques, fa pensar que serien els antics goigs que es cantaven, juntament amb el rosari (vegeu col·lecció XIMBELLÍ, núm. 22), a la processó que el dia de Sant Sebastià es feia de la parròquia al carrer del Cep; es complia així el vot que feren els habitants de dit carrer l'any 1652 per haver-se alliberat de la pesta.

Ja que creim que romanen inèdits, els reproduïm per donar-los a conèixer i per la seva preservació, tot esperant que, algun dia, puguin ésser publicats.

Goigs al inclito màrtir Sant Sebastià

Martir molt singulà
suplicam vostra potencia
que vullau Jesus pregar
haje fí la pestilència

Molt cruel fonch lo turment
que pesà segons s'es vist
convertint a molta gent
a la fé de Jesuchist:
tot lo poble heus vé à pregar
ab molt gran obediència:

Char Jesus vos ha promes
pues per ell volgues morir ,
de semblant mal ser defet
lo devot que sis vol servir:
dons be podem demanar
se revoca la sentència.

Vos teniu en Chisto tant
que ferà segons volem
fins a vos ve reclamant
ab gran crit lo poble seu
el voreu sovint plorar
devant vostra reverència.

Altre místic no tenim
tan apropiat que vos
no mireu lo nostro crim
mes siaunos piadós:
de aquest mal quins vol matar
grans y xichs sens diferencia

Glorios Sant Caveller
hisca de vos tal virtud
pues teniu aqueix poder
prometeu-nos pues salvar
la qual Deu nos nos voldrà dar
per costum de se clemència

Placius dons abraçar
aquest sirvent per clemència
qui à Vos ve à reclamar
fí la pestilència

A la Verge María

María Verge sens par
 Sobre las Santas en exellensia
 Vos vullau Jesus pregar
 Hage fí la pestilència

Puys Martir haveu pasat
 Sebestia alegrement
 Siau nostron advocat
 Devant Deu Omnipotent.

Sante Sebastiane, Magna est fides tua intercede pro nobis ad Dominum --- set a peste sine morbo epidemiae.

V. Ora pro nobis ad Dominum Vocate Sebastiane.

R. ut dimittantur nobis peccatua nostra.

Oremus

Omnipotens sempiterne Deus, qui meritis gloriosissimi Martiri tui Sebastiani quendam generalem justem epidèmia hominibus morti feram revocatis feresta supplicibus tuis, ut qui fero simili morbo revocando ad te fugerit, ijesusiis pracibus et meritis es cunctis periculi liberentur. Per C.D.N.

3. CONCLUSIONS

La funció principal de tot goig és ser cantat, i no sols en les festes, el seu contingut: oració, trets de l'hagiografia del titular, referències històriques... els fan molt adients per esser interpretats a qualsevol celebració, més adequats a la litúrgia que certes cançonetes, que s'han posat de moda, sense sentit, i que moltes vegades no tenen res a veure amb la litúrgia ni amb la pietat popular.

A més, els goigs són una bona font per estudiar l'evolució de l'idioma, del gravat, de la impremta, de la literatura...

Tot i que Inca no és la localitat de Mallorca que té més goigs, 27 goigs amb 52 edicions són un bon bagatge que s'hauria de tenir en compte i no tan sols tenir-lo com a peça folklòrica que es treu sols una vegada a l'any, o simplement es tenen dins un calaix deixats dins l'oblit, és una responsabilitat dels directors dels cors parroquials.

Cal fer constar la gran labor gogística duita a terme per mestre Miquel Duran, Fill Il·lustre de la nostra ciutat, i per Mn. Pere-Joan Llabrés, persona que treballà molt per a Inca i que, malauradament, intencionadament, se l'ha

relegat a l'oblit, quan tant a la Diòcesi com als pobles de Biniamar, de Lloret de Vistalegre i de Consell li varen saber retre homenatge; és ben hora que la nostra ciutat desperti i repari aquest greuge.

Qui vulgui saber més sobre el tema pot consultar l'extensa bibliografia que hi ha sobre els GOIGS. A continuació es troben unes fonts i una bibliografia, petita, però que pot ser útil.

REFERÈNCIES

Biblioteca XIMBELLÍ

“LA SIBIL·LA”. Col·lecció de 150 goigs dirigida per Francesc Salleras i Juan publicats de l’any 1975 a 1996.

“XIMBELLÍ”. Col·lecció de goigs dirigida per Santiago Cortès i Forteza, en actiu, començada l’any 1991. 40 goigs són els editats fins el dia d’avui.

Amades, Joan, Colominas, Josep. Els Goigs. Imaginaria Popular Catalana, Editorial Orbis, 1939.

Beltran i Cortès, Àngela. II Aplec de Goigs de la Ciutat d’Inca. XIMBELLÍ 2023.

Bonnín Forteza, Miquel. Himnes i Goigs, sa Pobla 1977.

Bordoy i Pomar, Rafel. Exposició de Goigs Marians de les Illes Balears, Santa Margalida, Juny de 2010.

IV Festa dels Goigs, Trobada de Gogistes; Col·lecció XIMBELLÍ núm. 11 (opuscle), Inca 2000.

Campins, Marc, Què és un Goigs? Article publicat en el diari MENORCA.

Cortès i Forteza, Santiago. Aplec de Goigs de la Ciutat d’Inca. XIMBELLÍ 1980.

Cortès i Forteza, Santiago, Els Goigs de les parròquies del Raiguer de Mallorca, VI Festa dels Goigs a Mallorca, Ajuntament de Consell, Consell 2000.

Cortès i Forteza, Santiago; Catàleg de l’exposició de Goigs mallorquins dedicats al Sant Crist, Col·lecció XIMBELLÍ núm. 13 (opuscle) Inca 2008.

Cortès i Forteza, Santiago, Maria de la Victòria i dels santuaris de les Illes Balears. Parròquia de sant Jaume, Alcúdia 2008.

Cortès i Forteza, Santiago. La col·lecció de Goigs LA SIBIL·LA, Índex, Col·lecció XIMBELLÍ núm. 15 (opuscles) Inca, 2020.

Cortès i Forteza, Santiago. Els Goigs inquers dedicats als sants, dins Els sants a l’art d’Inca, Inca 2001.

Junta o manojo de varios loores alabanças y gozos ya de Dios nuestro señor, Biblioteca Pública, Palma.

Llabrés i Martorell, Pere-Joan.

Pont, Josep, Pbre., Quatre paraules d’història sobre Goigs, Valls, setembre, 1908.

Ribas i Muntarós, August J., Quelcom d’història de los Goigs. Mataró, 1907.

Roig i Montserrat, Joan. Els Goigs dels poetes insulars de la renaixença ençà, Gogistes Tarragonins, 1994.

Salleras i Juan, Francesc, Incidència dels Goigs en la vida del poble mallorquí, COMUNICACIÓ. Revista del centre d’Estudis Teològics de Mallorca, maig-agost 1984.